Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto
Jyväskylä University Digital Archive

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.

Author(s): Martikainen, Minna

Title: Språkexamen för ingermanländare sporrade till muntliga kunskaper

Year: 2016

Version:

Please cite the original version:

Martikainen, M. (2016). Språkexamen för ingermanländare sporrade till muntliga kunskaper. Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 13.12.2016(Joulukuu). http://www.kieliverkosto.fi/article/sprakexamen-for-ingermanlandare-sporrade-till-muntliga-kunskaper/

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Språkexamen för ingermanländare sporrade till muntliga kunskaper

Minna Martikainen

Den här artikeln behandlar en skräddarsydd språkexamen som utvecklades år 2003 för ingermanländska invandrare som ville få uppehållstillstånd i Finland. I min undersökning har jag analyserat de mångfaldiga motiveringar som i medierna var fogade till språkexamen och de mål som man satt för examen. I den här artikeln rapporterar jag också värderingar av de intervjuade lärarna och sakkunniga medlemmarna i språkexamens referensgrupp om hur man har nått målsättningarna.

Språkexamen skräddarsyddes år 2003

Språkexamen är ett sätt att visa sina kunskaper. Samtidigt kan examen påverka både innehållet och metoderna i undervisningen och också hela samhället (till exempel Wall 1997; Cheng & Curtis 2004). För ingermanländska återflyttare har en godkänd språkexamen varit en förutsättning för uppehållstillstånd i Finland på basis av ingermanländska anor. Språkexamen var upprättad år 2003 när Finland ville skärpa återvandringen till Finland. I början kallade man språkexamen Ipaki och från 2005, efter digitaliseringen, Dipaki. Ingermanländsk status upphörde sommaren 2016 vilket betydde att man inte längre kunde flytta till Finland på denna grund. Samtidigt slutade användningen av denna språkexamen på A2-nivå.

I min undersökning analyserar jag motiveringar och mål som man satte för Ipaki-examen. Jag utnyttjar både skrivet och muntligt material: i lagstiftningsarbete har man

dokumenterat material om beredningen av språkexamen i plenarprotokoll, regeringens propositioner och utskottsbetänkanden. Även mediatexter åren 1999–2003 behandlade språkexamen. Därtill har jag intervjuat åtta lärare i återflyttningsträning och tre sakkunniga medlemmar i språkexamens referensgrupp. (För uppgifter om hela materialet, se Martikainen 2016.) Men ingermanlänningar syftar jag på etniska finländare som har bott i Ryssland i många generationer.

Återflyttare, som har kommit till Dipaki-examen har varit olika både gällande sina språkkunskaper och också till sin språkliga identitet. Några talade finska på (nästan) modersmålsnivå, andra kunde finska bara det vad de hade lärt sig i återflyttningsträningen eller på språkkurser. Dipaki-examen hade 250–700 deltagare om året. Under perioden 1.12.2003–30.6.2016 avlade 5 476 ingermanlänningar examen. Den procentuella andelen godkända i examen är ungefär 80. (Maahanmuuttovirasto 2015, 2016.) I examen testar man muntliga kunskaper, hörförståelse, skriftlig förmåga och läsförståelse. Det viktigaste av de fyra delområdena i examen är muntliga kunskaper. (Työministeriö 2003, 7.)

Man motiverade behovet av examen med praktiska orsaker, bland annat med att språkkunskaper gör det lättare för återflyttarna att integrera sig och få sysselsättning i Finland. (Regeringens proposition till riksdagen 2002.) När man testar språkkunskaper före invandringen, ingår där också en identitetaspekt (McNamara 2005), vilket betyder att kunskaper i finska kan tas som ett bevis på finskt ursprung. Återflyttningen av de ingermanländare började ju efter president Koivistos uttalande där han sade, att ingermanlänningarna är finnar (Yleisradio 1990). Den här invandrargruppens invandring har alltså en bakgrund som har att göra med identitet, även om de primära orsakerna för invandringen kan vara andra. Saville (2013) har beskrivit utvecklingen så att när språkkunskaper tidigare krävdes enbart av universitet och arbetsgivare, krävs de nuförtiden av myndigheter i samband med anhållan om visum och uppehållstillstånd. Så är det också med ingermanlänningarnas språkexamen.

Fyra diskurser av ingermanlänningar

I publiciteten har diskursen om Dipaki-språkexamen hämtat sina argument ur olika källor. När man förberedde språkexamen diskuterade man i någon mån om examens påverkan på målgruppens färdigheter, i språkundervisning och i hela samhället i enighet med ALTEs (Association of Language Testers in Europe) riktlinjer för beslutsfattare (ALTE 2008, 2). Ändå har den önskade påverkan varit delvis kontroversiell: att både motivera språkinlärningen och också att begränsa

invandringen. Man kan förstå inkonsekvensen genom att undersöka olika diskurser om återflyttningen av ingermanlänningar (bild 1).

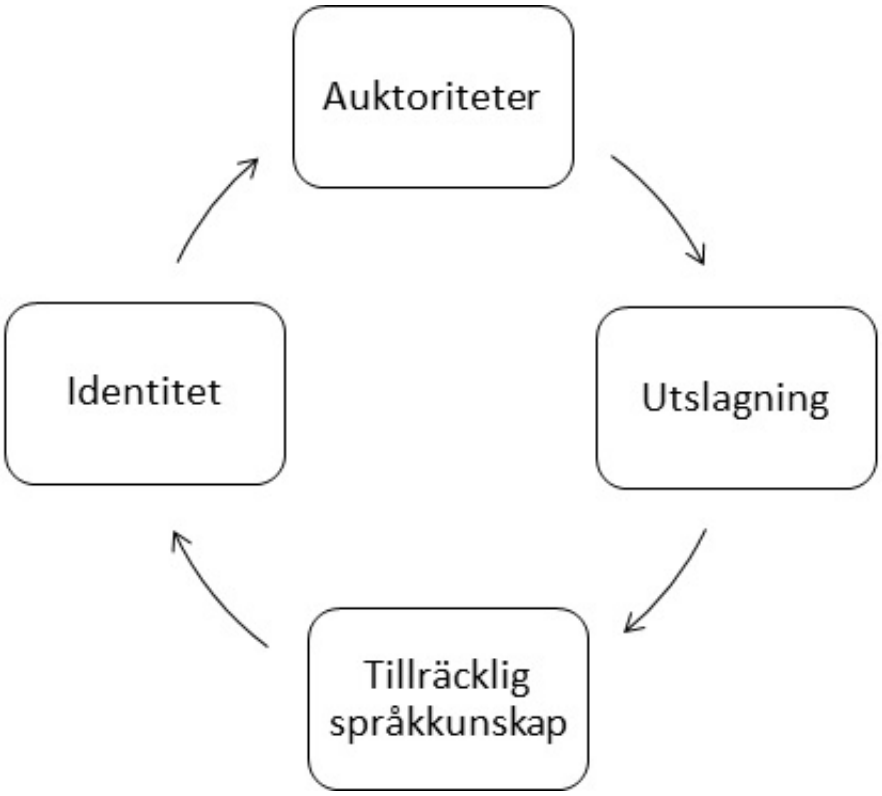

Bild 1. Diskurser om återflyttningen av ingermanlänningar (Martikainen 2016)

Identitetsdiskursen började med president Koivistos uttalande år 1990 (Yleisradio 1990) och det har återkommit i riksdagen när man har diskuterat detta ärende (Regeringens proposition till riksdagen 2002). Auktoritetdiskursen hämtar sina argument ur lagtexter, och ett tema där har varit den speciella statusen av ingermanländare bland andra invandrare. Man behövde starkare myndighetsåtgärder än vad man hade använt med andra invandrare. Starkare åtgärder innebär preciseringen av lagstiftningen och aktörer ansvariga för språkexamen. (Työministeriö 1998). När man diskuterade återflyttningen till Finland var diskursen mestadels en marginaliseringsdiskurs. Marginaliseringen var kopplad till avsaknad av språkkunskaper, och med språkkunskaper ville man kontrollera motivationen att studera finska. I publiciteten diskuterade man inte alls kunskapsnivåerna i språkexamen. Språkkunskaperna beskrevs enkelt: man antingen hade kunskaper i finska eller inte hade dem.

De här fyra diskurserna om identitet, auktoriteter, utslagning och tillräckliga språkkunskaper kan man se som ett kontinuum både inne i en text och också mellan

texter som uppstod under olika år. Man börjar texterna från det identitet som inriktar till det förflutna och man kommer fram till den framtidsinriktade diskurs som handlar om flyttningen till Finland, hur man klarar sig i Finland och hur språkkunskaperna räcker till. Kontinuumet kan man se också mellan texterna: i början av undersökningsperioden (1998 och 2002) betonas identitetsdiskursen, senare flyttningen till Finland och diskursen om tillräckliga språkkunskaper.

Muntliga krav i språkexamen sporrade till att tala

Sakkunniga medlemmar i arbetsgruppen för språkexamen berättade att med Dipaki-språkexamen strävade man efter olika inverkan på undervisningen och inlärningen. Man ville utveckla didaktiken i återflyttningsträning, motivera de som vill avlägga examen, utveckla återflyttares språkkunskaper och göra deras integrering i Finland lättare. Lärarna tyckte att språkexamen har haft en stark inverkan på verksamheten på kurserna. Lärarnas attityd till språkexamen var för det mesta positiv och de tyckte att examen underlättade deras arbete. Utan tvånget att ta examen skulle studerandena ha varit mindre motiverade att lära sig. Examen gav också klarlagda ramar och mål för undervisningen och inlärningen. Lärarna betonade muntliga kunskaper i klassrummet och motiverade det delvis med uppgifterna i examen.

De sakkunniga medlemmarna anser att de mål som var satta för 13 år sedan för att modernisera språkundervisningen har förverkligats. Språkexamen har haft en förpliktande roll i den här processen medan lärarutbildningen och lärarnas handledning har befrämjat förändringen. Både Wall och Alderson (1993) och också Cheng (2014, 2483) har konstaterat att det man bedömer det uppskattar man. Det kan man höra också i lärarnas svar: Dipaki-språkexamen har varit skräddarsydd för ingermanländare som ska flytta till Finland och temana har varit mångsidigare än på en vanlig språkkurs. Olika annonstexter är ett exempel av läsförståelseövningar som lärarna använde för att förbereda studerande för språkexamen. Lärarna tyckte att ett större urval teman och betoning på muntliga kunskaper är viktiga framför allt för inflyttarna till Finland. I intervjuerna sade lärarna också att examensstrukturen och bedömningen har påverkat på planeringen av undervisningen. Alla lärare nämnde muntliga övningar som de viktigaste övningstyperna. De underströk också de talfunktioner som är viktiga på basnivån A2.

Examensperioden för Dipaki har avslutats men diskussionen om språkkunskaper borde inte upphöra. Hur man ska visa och bedöma språkkunskaperna är fortvarande aktuella frågor när antalet invandrare har ökat med asylsökanden. En genomtänkt språkexamen

kan vara ett element som främjar undervisningen. Så har det varit i den ingermanländska återflyttningsprocessen.

Minna Martikainen är forskarstuderande vid Jyväskylä universitet.

Källor

ALTE 2008 = *Language tests for social cohesion and citizenship – an outline for policymakers*. Strasbourg: Language Policy Division. Council of Europe [Tillgänglig 17.6.2016] https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802fc1b9

Alderson, J. C. & Wall, D. 1993. Examining Washback: The Sri Lankan Impact Study. *Language Testing*, 10 (1), 41–69.

Cheng, L. 2014. Consequences, impact and washback. I A. J. Kunnan (red.) *The Companion to Language Assessment*. New York: John Wiley & Sons, Inc., 2479–2494.

Cheng, L. & Curtis, A. 2004. Washback or backwash: A review of the impact of testing on teaching and learning. I L. Cheng, Y. Watanabe & A. Curtis (red.) *Washback in language testing. Research contexts and methods.* Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum, 3–18.

Martikainen, M. 2016. Inkeriläisten paluumuuttajien kielitutkinnon synty keskustelussa. I A. Huhta & R. Hildén (red.) AFinLAe: *Kielitaidon arviointi Suomessa - kielitutkinnot ja laajamittainen kielitaidon arviointi suunnan näyttäjinä*. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA (publicering år 2016).

Maahanmuuttovirasto 2015. *Raportti inkerinsuomalaisten paluumuuttajien kielitutkinnoista vuosilta 2003—2014*. Opublicerad rapport.

Maahanmuuttovirasto 2016. *Raportti inkerinsuomalaisten paluumuuttajien kielitutkinnoista vuosilta 2015—2016*. Opublicerad rapport.

McNamara, T. 2005. 21st century shibboleth. Language tests, identity and intergroup

conflict. *Language Policy* 4 (4), 351–370.

Regeringens proposition till riksdagen 2002. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 18 a § utlänningslagen. Helsingfors: Riksdagen. [Tillgänglig 22.10.2016] https://www.eduskunta.fi/SV/Vaski/Sidor/trip.aspx?triptype=riksdagsarenden&docid=rp+160/2002

Saville, N. 2013. Language Testing and Immigration. I C. A. Chapelle (red.) *The Encyclopedia of Applied Linguistics*. Hoboken, New Jersey: Wiley.

Työministeriö 1998. *Inkerinsuomalaisten maahanmuutto Suomeen 1990-luvulla.* Hallituksen selonteko eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle. Työhallinnon julkaisu 215. Helsinki: Työministeriö.

Työministeriö 2003. *Inkerinsuomalaisten paluumuuttajien kielitestin perusteet*. Helsinki: Työministeriö.

Wall, D. 1997. Impact and washback in language testing. I C. Clapham & D. Corson (red.). *Encyclopedia of language and education.* Dordrecht: Kluwer Academic, 291–302.

Yleisradio 1990. Tasavallan presidentti Mauno Koiviston haastattelu. *Ajankohtainen kakkonen* 10.4.1990.